

Geandewei

KERKBLAD

Jaargang 28 - nummer 5
vrijdag 12 maart 2021
editie Dokkum e.o.

Protestantse
Kerk

In het diepe springen

Op de handen zien

Geloofsgetuige
Mary Jones

Wat is pastoraat
nu eigenlijk?

Column Demi Groenevelt

GEWOON

*Zoals het gewoon is dat na de nacht
de morgen komt,
En na de winter de lente,
Zo gewoon vind ik het,
dat ik als meisje onderwijs mag volgen.
Zoals het gewoon is dat eb en vloed
elkaar afwisselen,
En na regen zonnestralen verschijnen
Zo gewoon vind ik het,
dat ik mijn eigen godsdienst mag belijden.*

*Zoals het gewoon is dat 24 uur een dag vult,
En 60 minuten een uur,
Zo gewoon vind ik het,
dat ik mijn eigen partner kies.
Zoals het gewoon is dat generaties
komen en gaan,
En een glimlach soms ten koste gaat van pijn,
Zo gewoon vind ik het, dat ik ben wie ik wil zijn.*

Precies vorig jaar sprak ik voor het eerst een vrijheidsspeech uit in het provinciehuis in Leeuwarden. In deze toespraak sprak ik vanuit vrijheid. Hoe onvoorstelbaar het is hoe wij met vrijheid omgaan alsof het 'gewoon' is, en alsof wij daar ten alle tijde recht op hebben. Deze woorden vloeiden uit mijn mond, terwijl ik niet wist wat dat jaar ons zou brengen. 'Een aanslag op onze vrijheid door één gemeenschappelijke vijand' en ik snap het. Alles wat vroeger spontaan was, valt weg. Beperkingen, onduidelijkheid en verplichtingen. Als lid van een generatie die is opgegroeid met vrijheid als de normaalste zaak van de wereld, voelde dit ook voor mij als een klap in mijn gezicht. Maar laatst hoorde ik de woorden van die speech terug: 'Hier kunnen wij onze eigen partners kiezen, terwijl elders jonge meisjes nog steeds worden uitgehuwelijkt. Hier mogen wij onze eigen godsdienst belijden, terwijl elders men vreest voor vervolging wegens andere opvattingen. Hier mogen wij uitgaan van een vrijwel zekere toekomst, terwijl elders men vreest voor de dag van morgen.'

Het besef drong weer tot mij door dat wij helemaal niet te klagen hebben. Want vrij zijn wij, om te zijn wie we willen zijn, ondanks alle beperkingen die we opgelegd hebben gekregen. Dankbaar ben ik voor alle vrijheid die ik van Hem heb gekregen.

Demi Groenevelt zit in 6 gymnasium van het Dockingcollege in Dokkum

Meditatie Uit je comfortzone

'Ik ben die ik ben - Ik zal er zijn.' Exodus 3:14

door Marijke Krijgsman

Eind november vorig jaar kwam het verzoek tot het schrijven van een meditatie in *Geandewe* binnen. Afgelopen december begonnen als jeugdwerker binnen de Protestantse Kerk, is dit voor mij een behoorlijke sprong in het diepe. Met het citaat 'Ik heb het nog nooit gedaan, dus ik denk dat ik het wel kan' in mijn achterhoofd, heb ik dit verzoek ingewilligd. En dus is hier mijn allereerste meditatie te vinden.

Nieuw-Zeeland

Half 2008 ben ik eerder in het diepe gesprongen. Ik heb toen alles in Nederland achter me gelaten en ben vertrokken naar Nieuw-Zeeland. Mijn reis heeft uiteindelijk vijf jaren geduurd en heeft me langs verschillende plekken geleid. Voor mij persoonlijk is daarbij het citaat 'Heb geen spijt van dingen die je nooit gedaan hebt' van toepassing.

Dit is ook een wijze waarop we naar alles om ons heen kunnen kijken: laat je niet weerhouden van wat je niet kent en niet eerder gedaan hebt. Je zult verwonderd zijn over wat er allemaal nog voor moois buiten het bekende is. En terugkomend op het eerste citaat: je zult verwonderd zijn over waar je allemaal toe in staat bent!

Zoals een kennis mij vertelde: 'Jij bent iemand die het randje 'gestructureerd' opzoekt, zodanig dat je altijd terug kunt, zonder te veel schade.' Dit klopt inderdaad. Ik haal mijn moed uit de Bijbeltekst 'Ik zal er zijn'. Want hoe mooi is het uit je comfortzone te kunnen stappen, wetende dat je altijd een basis hebt om op terug te vallen. Nieuwe dingen te proberen, wetende dat je mag falen en dat je er altijd weer wat van mag leren. Te weten dat, hoeveel ellende er ook is op de wereld, er een God is die voor je zorgt.

Gedwongen uit de comfortzone

Zo kom ik ook op de situatie waarin we ons nu bevinden. Er gebeurt veel om ons heen waarop we geen grip hebben. We worden gedwongen uit onze comfortzone te stappen, nieuwe dingen te proberen. Het oude vertrouwd, het veilige loslaten. Niet wetende wat ons te wachten staat.

Het voelt soms alsof er geen einde aan lijkt te komen. Maatregelen waarin we ons wellicht niet altijd kunnen vinden, waartegen we ons misschien willen verzetten. We houden echter (meestal) het grotere goed in gedachten en houden ons gedeisd. Althans, zo voelt het, zo hoeft het niet te zijn. Er is meer. Of komt er meer?

Voor en door jou

Exodus 3: 'Ik heb gezien hoe ellendig mijn volk eraan toe is,' zei de Heer. 'Ik heb gehoord hoe ze schreeuwden om verlost te worden van hun onderdrukkers. Ik weet hoeveel ze moeten doorstaan. Ik ben gekomen om hen (...) te bevrijden. Ik haal hen (...) en breng hen naar een mooi en ruim land, dat overvloedig van melk en honing. (...) Ik zal er zijn, ik ben bij je! (...) Ik ben degene die er altijd is.'

Gods naam is 'Ik ben' en 'Ik zal er zijn'. Zo mooi gezongen door Sela. God is er echter niet alleen voor jou, God is er ook dóór jou. Oftewel: ook wij kunnen, net als Mozes, iets voor ons volk betekenen. Omzien naar elkaar. Het lijkt me mooi daar bij stil te staan. Hoe kunnen wij er zijn? Ik ben benieuwd welke initiatieven er dan ontstaan.

Marijke Krijgsman is jeugdwerker in de Protestantse Gemeente Ee - Oostrum - Jouswier

Leesrooster

Week 11, 14 t/m 20 maart

zondag	Jozua 5:2-12
maandag	Jozua 5:13-6:14
dinsdag	Jozua 6:15-27
woensdag	Jozua 7:1-15
donderdag	Jozua 7:16-26
vrijdag	Jozua 8:1-13a
zaterdag	Jozua 8:13b-29

Week 12, 21 t/m 27 maart

zondag	Jozua 8:30-35
maandag	Jozua 9:1-15
dinsdag	Jozua 9:16-27
woensdag	Jozua 10:1-15
donderdag	Jozua 10:16-28
vrijdag	Jozua 10:29-43
zaterdag	Jozua 11:1-15

Op de handen zien...

'Biddag voor Gewas en Arbeid'. Toen ik dat zag staan in mijn agenda bij 10 maart jl, moest denken aan die van 2020, toen op 11 maart. Het was de laatste min of meer gewone dienst die ik leidde, in Vinkenbuurt (Overijssel). Een dag daarna kondigde minister-president Mark Rutte een intelligente lockdown af met onder meer allerlei gevolgen voor het kerkelijk leven.

door dr. Jan Dirk Wassenaar

Nog steeds is de situatie niet genormaliseerd. Als we al een keer helemaal teruggaan naar 'het oude normaal'... De biddag van 2021 was heel anders dan die van 2020. Hij werd in de gemeente die ik mag dienen gevierd met een digitale uitzending met niet meer dan vijf mensen in de kerk.

Terugblik op de geschiedenis

Ik roep de geschiedenis van de biddag in herinnering. In een ver verleden waren de biddagen anders dan die van vandaag de dag. In de zestiende eeuw werden ze vooral gehouden bij natuurrampen. Men denke aan mislukte oogst, watersnood en epidemie.

In de zeventiende eeuw werden de dagen ook wel naar aanleiding van politieke en militaire gebeurtenissen belegd. De 'Dag van Nationaal Gebed' van 18 maart 2020, een kleine week na de invoering van de intelligente lockdown, had iets van de zestiende-eeuwse biddagen vanwege natuurrampen.

Men zag de catastrofes ooit wel als straffen van Godswege, die tot verootmoediging moesten leiden. Zo kennen we de biddag tegenwoordig niet meer. In de brochure *Coronacrisis, een duiding*, een uitgave van de Gereformeerde Bond, wijst dr. Ad Prozman op het verhaal in Lucas 13: 1-5 over de achttien mensen die omkwamen toen de toren van Siloam op hen viel. Jezus zei naar aanleiding daarvan dat er geen sprake van straf van Godswege was.

De auteur ontkent niet dat in de Bijbel nogal eens een direct verband gelegd wordt tussen

ramp en straf, maar de hoofdlijn van zijn betoog is dat je erg moet uitkijken om dat verband nu '1 op 1' te leggen. Dat staat in ieder geval zo niet in de Bijbel.

Inderdaad: in een ver verleden waren de biddagen anders dan die van vandaag de dag. We staan tegenwoordig meer in de traditie van de algemene Overijsselse biddag die in de loop van de achttiende eeuw tot ontwikkeling kwam en een wijdverbreid kerkelijk gebruik werd, vooral op het platteland. Er kwam in de loop der tijden ook een verbreding van 'gewas' naar 'gewas en arbeid' en de laatste tijd zien we dat thema's als klimaatbeleid, duurzaamheid, armoede en dergelijke in het programma een plaats krijgen. Daarmee wordt de kant 'werk' in de tweeslag van 'bid en werk' meer dan ooit onder de aandacht gebracht.

Kwetsbaarheid en maakbaarheid

'Biddag voor Gewas en Arbeid' is dit jaar anders gehouden dan we gewend waren. Maar misschien komt de kern ervan wel beter aan het licht dan voorheen het geval was. Wij leven in een wereld waarin 'maakbaarheid' het devies is. Wij hebben heel wat in onze mars. Maar de coronacrisis heeft ons ervan doordrongen dat we ook kwetsbare mensen zijn. Wij hebben niet alles in de hand.

Over 'hand' gesproken. Wij moeten de Here God op de handen zien. 'Op de handen zien' is een uitdrukking uit een van de zogenaamde apocriefe boeken, Jezus Sirach.

In die tijd – meer dan tweeduizend jaar geleden – betekende de uitdrukking: 'bidden'. Ik moest denken aan Psalm 123:

*Naar u sla ik mijn ogen op,
naar u die in de hemel troont,
zoals de ogen van een slaaf
de hand van zijn heer volgen,
en de ogen van een slavin
de hand van haar meesteres,
zo volgen onze ogen
de Heer, onze God,
tot hij ons genadig wil zijn.*

Slaven en kinderen

En dan te bedenken dat wij niet tot de Here God staan in de verhouding van slaven tot een Heer of van slavinnen tot een meesteres. De apostel Paulus schrijft ergens: 'U hebt de Geest niet ontvangen om opnieuw als slaven in angst te leven, u hebt de Geest ontvangen om Gods kinderen te zijn, en om hem te kunnen aanroepen met 'Abba, Vader.'

Zal onze Vader in de hemel ons niet geven wat wij nodig hebben? Jezus heeft eens gezegd: 'Is er iemand onder jullie die zijn kind, als het om een brood vraagt, een steen zou geven? Of een slang, als het om een vis vraagt? Als jullie dus, ook al zijn jullie slecht, je kinderen al goede gaven schenken, hoeveel te meer zal jullie Vader in de hemel dan het goede geven aan wie hem daarom vragen.' In dat vertrouwen houden wij de 'Biddag voor Gewas en Arbeid'.

dr. Jan Dirk Wassenaar is predikant in Hellen-
doorn en een vaste medewerker van Geandewei

'Op de handen zien' is een uitdrukking uit een van de zogenaamde apocriefe boeken, Jezus Sirach. In die tijd – meer dan tweeduizend jaar geleden – betekende de uitdrukking: 'bidden'

Byldspraak - Willem Wilstra Biddei

De wrâld is yngewikkeld wurden. Ik wit noch dat yn ús tsjerken de Biddei as tema hie: 'Gewas en arbeid'. Dizze dagen is it foaral de súnens dy't ús yn 'e besnijing hâldt. En it klimaat is ek in 'hot item' wurden. Dêr pleats ik dizze foto by fan hagel. It docht tinken oan it ferhaal yn Eksodus, oer de sânde pleach, dêr't God de Farao mei oertsjûgje woe, om it folk Israel gean te litten. Hagelstiennen dy't alle gewaaks op it fjild ferneatigen. Allinne yn it lân Gosjen, dêr't de Israeliten wiene, foel gjin hagel. Yn de psalmen fan it Fryske *Lieteboek* komme yn ferskate fersen hagelstiennen foar. Dizze, Psalm 147 fers 6, sprekt my oan:

'Syn hillich wurd giet as de sinne / yn glâns oer hiel de ierde hinne.
Syn snie hat alle kleuren wiske / Hy struit syn rym as wie it jiske.
Dêr komme omleech syn hagelstiennen / wa soe syn kjeld ferneare kinne?
Mar op syn wurd ferskynt de sinne / it iis teraant, de beken rinne.'

Cor Waringa en Gerben Brouwer

Youtubekanaal Orgelmuziek uit Fryslân

Der wurdt massaal sjoen nei de tsjerketsjinsten fan Omrop Fryslân. Der komme in soad reaksjes binnen, net allinne oer de tsjinsten sels mar ek oer de oargelmuzyk. Dêrom komt Omrop Fryslân mei in nij YouTubekanaal: Orgelmuziek uit Fryslân.

„As der sa'n soad reaksjes binnenkomme, dan is it skande om dêr net mear mei te dwaan”, jout einredakteur Sybren Terpstra oan. Sadwaande kaam it plan op 'e tafel foar in eigen YouTubekanaal. Sa kin elkenien oer de hiele wrâld genietsje fan de moaie stikken dy't troch ferskate oargelisten spile wurde.

Jochem Schuurman is dêr ien fan. „Ik fyn it in hiel goed inisjatyf dat de oargelmuzyk sa oppakt wurdt. Yn Frjentsjer ha ik wol sjoen dat der folle mear minsken nei de tsjinsten sjogge as dy't gewoanwei yn tsjerke komme. Dat

smyt ek in soad aardige reaksjes op, ek by my persoanlik. Minsken witte my op ferskate wizen te finen, fan mailsjes, appkes en ber-

jochten op Facebook oant kaarten of sels in bosk blommen.”

Oft de oargelmuzyk no ek populêrder wurdt, fynt er lestich te sizzen. „Wy sitte noch yn in gekke tiid, no't noch net in soad organisearje wurde kin. As wy aanst wer mei de konserten begjinne kinne, dan sjogge wy pas oft der dan ek mear minsken op ôfkomme of net. Mar it is geweldich dat de oargelmuzyk no ek mei it YouTube kanaal wer sa oppakt wurdt en dat ik dat mei de oare oargelisten dwaan kin.”

Verbondenheid in tijden van lockdown

Sense of belonging

In gemeenten leven zorgen over het in stand houden van de onderlinge betrokkenheid tussen gemeentelieden. Het elkaar ontmoeten rondom de kerkdienst en andere activiteiten van de gemeente, is een essentieel onderdeel van de geloofsgemeenschap. *Ds. Anneke van der Velde staat stil bij het belang van 'sense of belonging'.*

In een van de krantenkoppen van de afgelopen tijd stond: 'Waarom zou je naar de kerk gaan, als in de coronacrisis blijkt dat je ook op je bank kunt geloven?' Inderdaad, veel mensen ervaren dat ze in het online volgen van kerkdiensten hun geloof minstens zo goed kunnen voeden als in de zondagse samenkomst. Velen vinden het fijn om 'in eigen tijd' te kunnen kijken, te zappen, gezellig koffie te drinken en in 'real time' commentaar te geven op de preek.

Ervaren van betrokkenheid

De pre-corona zondagse samenkomst was echter niet alleen belangrijk voor de geloofsbeleving, maar ook voor het ervaren van een 'sense of belonging'.

Deze 'sense of belonging': het ervaren van betrokkenheid, je thuis voelen in een groep, is wezenlijk voor het welbevinden van een mens. Uit psychologisch onderzoek blijkt, dat mensen die betrokkenheid tot een groep ervaren - en dus over een 'sense of belonging' beschikken - een betere stemming, gezondheid en levenslust hebben. Als je in verbinding staat met anderen, ervaar je dat mensen dezelfde dingen worstelen als jij, en over dezelfde dingen blij zijn als jij. Dat biedt troost, relativering en geluk.

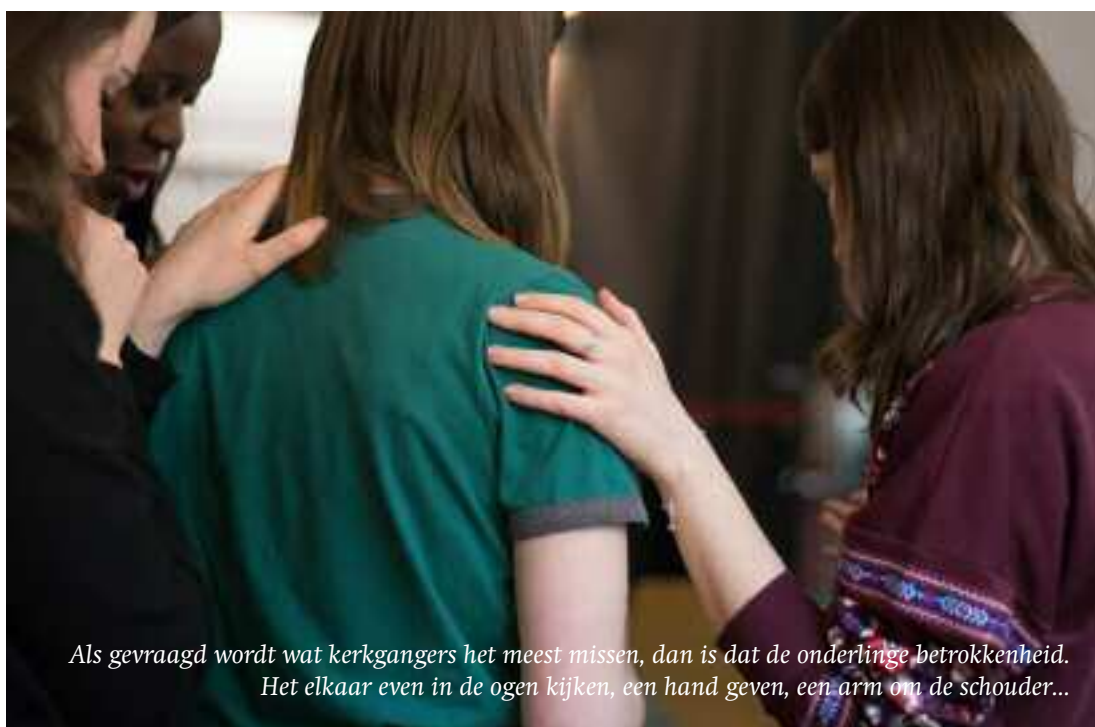
Als je de 'sense of belonging' beleeft in een geloofsgemeenschap ervaar je de onderlinge betrokkenheid in het perspectief van een ge-

deeld besef van geloof, hoop en liefde. Dat is inspirerend voor het leven van alledag. Als je elkaar in het dagelijks leven ontmoet, speelt op de achtergrond de gedeelde ervaring van de zondagse samenkomst. Je weet van elkaar waar je inspiratie uit haalt, wat je troost biedt, en welke waarden belangrijk zijn.

Unieke plek

De kerk is een unieke plek waar mensen van verschillende generaties en sociale lagen onderlinge betrokkenheid kunnen beleven. Geloofsbeleving staat natuurlijk voorop in het kerkelijk leven, maar de onderlinge verbinding die mensen voelen is van grote betekenis voor hun welzijn. Als gevraagd wordt aan kerkgangers wat ze in deze tijd van lockdown het meest missen, dan is dat de onderlinge betrokkenheid. Het elkaar even in de ogen kijken, een hand geven, een arm om de schouder... Even horen hoe het gaat, even informeren naar het wel en wee van de ander. Nu de zondagse diensten tijdelijk zijn opgeschort, zijn er gelukkig veel kerkelijke gemeenten die heel creatief zijn in het bedenken van activiteiten en middelen om de 'sense of belonging' te voeden. Dat is van cruciale betekenis voor de 'doorstart' van de kerk na corona.

Ds. Anneke van der Velde is specialist missionair werk bij de Protestantse Kerk

Als gevraagd wordt wat kerkgangers het meest missen, dan is dat de onderlinge betrokkenheid. Het elkaar even in de ogen kijken, een hand geven, een arm om de schouder...

Geloofsgetuige

Mary Jones

'Wat een vreugde om over Gods liefde in mijn eigen Bijbel te lezen!'

*16 december 1784,
Llanfihangel-y-Pennant
† 28 december 1864,
Bryn-crug (Wales)

Al ruim twee eeuwen is het vertalen en verkopen van Bijbels wereldwijd het werk van Bijbelgenootschappen. Niet van kerken. Het kwam op gang dankzij een eenvoudig meisje van vijftien dat in 1800 op blote voeten veertig kilometer door het platteland van Wales liep om een Bijbel te gaan kopen. Mary Jones was de dochter van een arme wever. Haar ouders waren gelovige methodisten. Vader stierf al jong. Ze had leren lezen in het mobiele schoolonderwijs dat was opgezet door voorganger Thomas Charles. Bijbels in het Welsh waren nog schaars. Maar ze wilde er zelf een hebben. En dat bracht haar na zes jaar sparen tot de voettocht door bergachtig terrein naar Bala, toen het een nieuwe oplage Bijbels was binnengekomen.

Thomas Charles gaf haar het laatste exemplaar dat hij op dat moment nog in voorraad had en eigenlijk voor een ander was. Hij was verantwoordelijk voor de religieuze opwekking die de Bijbelbehoefte in de regio enorm had laten groeien. Het traktaatgenootschap dat religieuze lectuur aan de man bracht kon onvoldoende in die behoefte voorzien. Het verhaal van Mary Jones gebruikte hij nu om medebestuurders aan te sporen om een nieuwe organisatie op te zetten, louter voor de Bijbelverspreiding in Wales. Het leidde tot de oprichting - op 7 maart 1804 - in Londen van de 'British and Foreign Bible Society', met driehonderd leden uit verschillende denominaties.

Het enige doel was verspreiding van Bijbels, zonder kanttekeningen die een specifieke uitleg konden verraden. Het Britse voorbeeld werd razendsnel in landen over de hele wereld gekopieerd. Het Nederlandse Bijbelgenootschap werd direct na de val van Napoleon in 1814 opgericht. Op dit moment zorgen meer dan 150 Bijbelgenootschappen in de wereld, samen met kerk- en confessiegebonden organisaties, ervoor dat tot in de moeilijkst doordringbare gebieden en in de kleinste talen de boodschap beschikbaar komt die levens van mensen kan veranderen.

Mary Jones huwde ook een wever. Zelf hield ze bij. Die staken haar nooit, volgens haar omdat ze het geld dat ze aan de honing verdiende altijd aan het Bijbelgenootschap gaf. De Bijbel die zij in 1800 kocht wordt gekoesterd in Cambridge. In Wales geldt ze als nationale heldin vanwege haar voorkeur voor het Welsh.

En ijveraars voor of tegen hoofdlettergebruik als 'hij' verwijst naar God moeten dus niet bij synodes zijn, maar bij hun genootschapsbestuur. *Harmen Jansen*

Column Jannie Dijkstra

Eerlijkheid over angst

'Daarop zeide zij: (...) ik heb geen broodkoek, maar enkel een handvol meel in de pot en een weinig olie in de kruik (...) Elia zeide tot haar: Vrees niet (...) bereid mij daarvan eerst een kleine koek (...) voor u en uw zoon kunt gij het later bereiden.' 1 Koningen 17:12-13

Ik heb al eerder geschreven over angst en vertrouwen, maar toch komt het nu weer in mij op, omdat het iets is wat telkens terug komt in ons leven, ook in het mijne. Ik ben nu al ruim anderhalf jaar onderweg 'op missie' hier in Zambia. God heeft me rijkelijk gezegend in deze periode, ik heb veel kunnen betekenen anderen. De situatie is eigenlijk al best weer 'comfortabel' geworden. En dat maakt dat ik op dit moment op een tweesprong sta, of misschien wel een driesprong. Welke weg sla ik in, oftewel: welke weg wil God dat ik insla?!

De bekende weg, waarbij alles zijn gange-tje gaat, er niks verandert en het heel veilig voelt en vertrouwd, maar waardoor ik toch weleens de rijkelijke zegeningen van God kan mislopen? Of moet ik een nieuwe weg inslaan? Nieuwe stad, nieuwe bediening en met een nieuwe relatie? Met als gevolg dat ik alles wat vertrouwd is op ga geven? En dit keer met een meer definitieve uitkomst dan mijn tijdelijke vertrek naar Zambia in 2019? Dit betekent loslaten en onzeker de toekomst in gaan.

Een mens is kwetsbaar, ik ook. En dat merk ik nu weer heel erg. Angst bederft ons geloof. Waar je op het ene moment vol overtuiging ergens voor gaat, zonder angst, kun je het andere moment van verstijfd van angst zijn. Hoe raak is daarbij toch het verhaal over de weduwe en haar laatste restje meel en olie! Stel je eens voor dat ze beheerd was gebleven door haar angsten en toch haar laatste maaltijd voor zichzelf had bereid, in plaats van voor Elia een koek te bakken. Dan zou ze Gods rijkelijke zegen nooit hebben kunnen ervaren.

Datgene opgeven waaraan we ons in onze eigen kracht zo vasthouden, dát is wat God wil. Alleen op die manier kan Hij ons zegenen met datgene wat wij, volgens Zijn wil, nodig hebben. Maar tjongejonge, wat is het lastig! Mijn gebed is dat God uw en ook mijn ogen opent, opdat we alles kunnen opgeven en rijkelijk gezegend mogen worden!

www.jannieinmission.com

Achtergrond

Pastoraat: met aandacht en zorg

U bent als gemeentelid gevraagd om pastoraal bezoeker te worden. Of u zit in de kerkenraad en op de agenda staat het maken van een beleidsplan pastoraat. En ineens denkt u: wat houdt pastoraat eigenlijk in? Welke vaardigheden komen erbij kijken en welke vormen zijn mogelijk?

door dr. Theo Hetteema

Er zijn veel definities van pastoraat. Reijer de Vries, universitair docent Praktische Theologie, formuleert het zo: 'Pastoraat vindt plaats waar mensen met aandacht en zorg met elkaar meeleven vanuit een gedeelde bezieling van geloof, hoop en liefde.'

Elkaar bemoedigen

Het woord 'pastoraat' is afgeleid van het woord 'pastor'. Dat betekent 'herder'. Dat roept onmiddellijk allerlei bijbelse beelden en teksten op, waarin over de herderlijke zorg van God en Jezus wordt gesproken. In het verleden daarvan wordt 'pastoraat' wel eens als iets zwaars en gewichtigs gezien. Iets wat alleen door voorgangers en ouderlingen kan worden gedaan. In de Bijbel wordt telkens de opdracht aan alle mensen gegeven om in navolging van God en Jezus herders voor elkaar te zijn. Dat kan door ambtsdragers, maar ook door gemeenteleden onderling gebeuren.

Naast het beeld van de 'herder' vind je ook andere woorden en beelden in de Bijbel, die van betekenis zijn voor het pastoraat. In de brieven in het Nieuwe Testament kom je herhaaldelijk het woordje 'elkaar' tegen, bijvoorbeeld in Kolossenzen 3: 13 en 1 Petrus 4: 10. We worden opgeroepen elkaar te bemoedigen, elkaar te stimuleren, voor elkaar te zorgen. De wederkerigheid staat centraal. Een mens is 'schaap' en 'herder' tegelijk.

Mensen hebben verschillende pastorale gaven. De één is goed in luisteren, de ander ziet er niet tegenop om met iemand te bidden, weer een ander voelt zich meer op z'n gemak als hij iets praktisch kan doen. Binnen het pastoraat zijn er vele variaties en stijlen mogelijk; het gaat erom dat je met inzet van jouw specifieke gaven en talenten volop bent voor, en dienstbaar bent aan de ander.

Het pastoraat is van wezenlijk belang voor het kerk-zijn, en is daarom verankerd in de 'Romeinse Artikelen' van de Kerkorde. Zo staat er in Artikel X,3: 'De gemeente volbrengt haar pastorale taak in de herderlijke zorg aan de leden en anderen die deze zorg behoeven, opdat zij elkaar opbouwen in geloof, hoop en liefde.'

Visie en vormen

In veel gemeenten is er een beleidsplan. Daarin is vaak iets opgenomen over visie op gemeente zijn en visie op pastoraat. Die visie is vervolgens uitgewerkt in bepaalde beleidskeuzes, prioriteiten en een werkplan voor de komende jaren. Niet altijd is er een beleidsplan; maar dat betekent niet, dat die visie er niet is. Er is altijd een gegroeide praktijk en daar zit een visie achter, ook al is die nooit op

papier gezet. Het is verrijkend en scherpemd om daarover met elkaar van gedachten te wisselen, en te praten over hoe je vindt dat het pastoraat er in de praktijk uit zou moeten zien.

Vanuit de verschillende visies kan er worden gekozen voor een diversiteit aan vormen van pastoraat. In het gemeentelven kan het geconcretiseerd worden in gesprekken op afspraak (huisbezoek), groepswork (bijv. rouwgroepen), kerkdienst (onderwerp van de preek, voorbeden, liedkeuze) en in het onderling contact, bijvoorbeeld tijdens het koffiedrinken na de kerkdienst.

Luisteren

Luisteren is het meest wezenlijke onderdeel in het pastoraat. Negatieve ervaringen met pastoraat hebben meestal te maken met gebrek aan aandacht en werkelijke belangstelling. Luisteren is een kunst en kost energie. Luisteren vergt geduld en oprechte interesse in de ander. De ander staat centraal. Er zijn verschillende omstandigheden en aanleidingen waardoor het luisteren toch niet goed lukt:

We worden in beslag genomen door onze eigen ervaringen.

Soms lukt het gewoon niet om na een drukke dag nog te luisteren. Een korte tijd van stilte, concentratie en gebed kan een goede voorbereiding zijn als je hoofd 'te vol' zit. Het kan ook verstandig zijn een afspraak uit te stellen, als je hoofd te vol zit.

We komen te snel met een oplossing of een advies.

Het is heel menselijk de ander te willen helpen, en te voorzien van tips en oplossingen. De ander zit echter niet altijd te wachten op onze adviezen. Hij of zij heeft vooral behoefte aan een luisterend oor.

We oordelen te snel.

De ander hoeft maar een half woord te zeggen of we weten al waar het over gaat en wat we ervan vinden. Het kost moeite om oordeelloos te luisteren, en onze mening uit te stellen.

We ontwijken gevoelens.

Vaak worden gevoelens ontweken door naar de feiten te vragen. Daarmee omzeilen we datgene wat moeilijk en confronterend is, want we weten niet goed wat te zeggen.

Zo zijn er nog veel meer valkuilen bij het goed luisteren naar de ander. Het is een vaardigheid die je al doende leert, en waarbij je je niet genoeg bewust kunt zijn van je houding en aanwezigheid. En tegelijkertijd is het een kunst die iedereen in zich heeft.

met elkaar meeleven in geloof, hoop en liefde

Spreeken

Ook het spreken vergt de nodige aandacht in het pastoraat. Want: wanneer spreek je? Wanneer troost je, bemoedig je, reik je iets aan uit het evangelie? Het spreken luistert nauw, goede woorden spreken op de juiste tijd is moeilijk. Meestal gebeurt dat ook niet in een eenmalig gesprek. Er moeten eerst kleine bruggetjes van vertrouwdheid gebouwd worden tussen mensen. Vaak gebeurt dat door gewoon te praten over 'koetjes en kalfjes'.

Zorgvuldig spreken gebeurt nadat je zorgvuldig naar de ander hebt geluisterd. Wat iemand jou toevertrouwt, geeft aanknopingspunten voor wat je zou kunnen aanreiken. Zo kunnen ook woorden en verhalen uit de Bijbel ineens op een nieuwe manier betekenis krijgen. Ze blijken te passen in een levensverhaal, en werken als een spiegel: soms bevestigend, soms verhelderend, soms confronterend.

Bijbellezende

De vanzelfsprekendheid waarmee er vroeger met huisbezoeken uit de Bijbel werd gelezen, en werd begonnen en afgesloten met gebed, is voorbij. Niet in elk pastoraal gesprek is het passend uit de Bijbel te lezen of samen te bidden. Toch kan het lezen van gedeeltes uit de Bijbel het gesprek verdieping geven. Bijbelse teksten kunnen bemoedigen, troosten en heil-

zaam confronteren. Luisteren is een blijvende voorwaarde. Niet altijd is een schriftlezing op zijn plaats. Als er geen werkelijke ontmoeting is, als het gesprek niet op gang komt, als er alleen maar weerstanden en discussies zijn, dan kan een Bijbellesing misplaatst zijn.

Welke bijbelteksten moet je kiezen?

Dat hangt natuurlijk sterk van de situatie af. De Psalmen bieden bijvoorbeeld een rijke bron aan mogelijkheden. Veel menselijke oervaringen worden daarin herkenbaar in beschreven. Naast een Bijbelgedeelte is het lezen van een lied of een gedicht ook een goede mogelijkheid. Het is een prima idee om mensen te vragen naar wat hen zelf aanspreekt uit de Bijbel. Zo kun je samen stilstaan bij een trouwtekst, een belijdenistekst, een verhaal dat altijd zo heeft aangesproken.

Bidden

Veel mensen hebben nooit hardop leren bidden. Vaak is er schroom om te bidden. Bidden wordt ervaren als heel persoonlijk, privé, intiem. Dat doe je niet zomaar hardop en al zeker niet voor een ander. Stel je voor, dat je de verkeerde woorden kiest... Het is zo kwetsbaar. Het vinden van de juiste woorden - zeker als je voor een ander bidt - luistert nauw.

Hoe bid je voor mensen? Kun je dat leren?

Het gaat niet om veelheid van woorden. Het gebed hoeft ook geen vaste structuur te heb-

ben waarin 'alles' aan de orde komt. Als je het moeilijk of eng vindt, kun je jezelf 'op weg' helpen door eerst eens thuis, voor jezelf alleen, hardop te bidden. Het is wel belangrijk om altijd eerst even te vragen of de ander een gebed op prijs stelt. Schroom is begrijpelijk en terecht. Aan de andere kant kan 'samen bidden' zoveel betekenen, dat je elkaar ook tekort kunt doen als je het bidden vermijdt. Het kan heel troostend zijn om datgene wat je samen hebt besproken en beleefd, in eenvoudige bewoordingen voor God brengt.

Ieder mens wil zich graag gekend weten in zijn of haar verhaal en erkend weten in wie hij of zij is. In een pastoraal gesprek kan voor uw idee misschien van alles misgaan. Maar wanneer u uitstraalt dat u aandacht heeft voor een ander en oprecht geïnteresseerd bent in wat hij of zij te vertellen heeft, dan is dat belangrijker dan onhandigheden of fouten die u begaat en bent u echt voor iemand voor een moment van waarde geweest!

Literatuurlijst

'Pastoraat voor iedereen. Praktische adviezen voor de gemeente', N. Dijkstra-Algra, 2000.

'Tot de kern komen. De kunst van het pastorale gesprek', Johan Smit, 2006

dr. Theo Hettema is wetenschappelijk beleidsmedewerker pastoraat bij de Dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk

Het spreken luistert nauw, goede woorden spreken op de juiste tijd is moeilijk. Meestal gebeurt dat ook niet in een eenmalig gesprek. Er moeten eerst kleine bruggetjes van vertrouwdheid gebouwd worden tussen mensen. Vaak gebeurt dat door gewoon te praten over 'koetjes en kalfjes'.

VOLGENDE KEER in **G**eandewei

Hemel en hel

Eenzaam samenkomen

Wil ik kruisdragen?

